

IN NEDERLAND

WIERD DUK W.DUK@TELEGRAAF.NL

'Veel duidelijker zijn over onze cultuur'

Wierd Duk spreekt wekelijks met burgers over de stand van het land

Universitair docent Arjen Siegmann verwerpt de situatie, zoals die nu in Nederland bestaat, waarin burgers afhankelijk zijn gemaakt van de overheid. FOTO RENÉ BOUWMAN

De middenklasse in Nederland staat onder druk. Dat is zorgwekkend, want die middengroep is niet alleen een sociaal-economisch fenomeen, ze heeft ook een morele betekenis. Dat zegt financieel econoom en universitair docent Arjen Siegmann. „Het welzijn van de middenklasse en de burgerlijke waarden die zij representeert, zijn nodig voor een stabiele samenleving.”

Zo hadden veel mensen er nog niet naar gekeken. 'De middenklasse als morele kern van de samenleving', luidt de titel van een rapport, dat eerder dit jaar verscheen onder redactie van Arjen Siegmann (44).

„Ik zie de middenklasse niet als economisch fenomeen, maar als een manier van leven”, zegt Siegmann aan de lunch in de Vrije Universiteit in Amsterdam, waar hij enkele dagen per week werkt. „De middenklasse is de drager van de burgerlijke waarden die onze samenleving bepalen.”

Die middenklasse staat onder druk: globalisering, minder baan zekerheid, open grenzen, immigratie, angst voor sociale daling, al die ontwikkelingen voeden het gevoel bij veel mensen dat zij, zoals Siegmann het uitdrukt, 'harder moeten fietsen met tegenwind om hetzelfde te bereiken'. „We hebben in Nederland te

maken met een groot aantal problemen. Veel te veel mensen zitten in een uitkering, de immigratie baart zorgen – de nieuwkomers uit Syrië zijn bijna allemaal werkloos –, er heerst crisis op de woningmarkt. Als we Nederland willen vernieuwen, zullen we harder moeten sleutelen. Vanuit welke waarden doe je dat? Ik vind: doe het vanuit die morele kern van de middenklasse. Daarin zijn onderlinge relaties en het nemen van eigen verantwoordelijkheid belangrijk.”

In Siegmans analyse klinkt een oud kernpunt door van het CDA: 'gemeenschapszin'. Niet verwonderlijk, want de financieel econoom is verbonden aan het wetenschappelijk instituut van de christendemocraten. De verantwoordelijkheid van burgers jegens elkaar aanspreken, daarop hoopt Siegmann. Die gemeenschapszin bestaat in Nederland, volgens hem, nog altijd. „Het verenigingsleven is uniek in de

wereld, tienduizenden mensen werken als vrijwilliger. Als je met je tentje op een camping komt en je weet het even niet, dan staan er binnen een mum van tijd drie Nederlanders om je heen die aanbieden om te helpen.”

Burgerzin

Uit die burgerzin zou ook een volwassen relatie tussen burgers en Staat moeten groeien, meent Siegmann. Hij verwerpt de situatie, zoals die nu in Nederland bestaat, waarin burgers afhankelijk zijn gemaakt van de overheid, bijvoorbeeld via het toeslagencircus. Siegmann: „Ik sprak een Syriër, die zelf goed is geïntegreerd en mensen aan het werk helpt. Die is heel positief over Nederland. Maar hij zegt: het is veel te makkelijk om hier weg te zakken in een uitkering en toeslagen en gemeentelijke bijstand.”

Alles goed en wel: hoe ga je al die mensen uit heel andere culturen, die de laatste jaren in Nederland neerstreken, een gedeeld besef van verantwoordelijkheid bijbrengen? Hoe kun je van hen loyaliteit verwachten aan de Nederlandse samenleving, de Nederlandse cultuur en geschiedenis, die ze vaak helemaal niet kennen, de taal, de mensen? Siegmann: „Door vanaf dag 1 met inburgering te beginnen. Dat is vreemd genoeg nooit gebeurd. Ik denk dat als zij werk hebben en meedoen, dat ze dan die Nederlandse identiteit vanzelf aannemen.”

Maar moet dan niet eerst de uitholling van de middenklasse, zoals die nu plaatsheeft, worden gestopt? Hoe kun je van mensen, die dagelijks zorgen

den als ze wat extra's verdienen. Dat is een vrij grote groep. Daar zit ook veel onvrede.”

Aanrechtssubsidie

Wat te doen? „Minder toeslagen, lagere belastingen, hogere kinderbijslag”, oppert Siegmann. „Maar als je voorstelt de kinderbijslag te verhogen, zodat moeders makkelijker thuis kunnen blijven – omdat heel veel vrouwen dit graag willen – dan hoor je van alle kanten in de Tweede Kamer: 'Dit is een aanrechtssubsidie!'. Nou, van die kritiek moet je je als politicus niks aantrekken. Dat is een keuze.”

Maar met een extra 'aanrechtssubsidie' houd je toch geen middenklasse in stand? „Ik zie het wel degelijk als een mogelijkheid om een manier van leven in stand te houden, die mensen in staat stelt om samen met anderen verantwoordelijkheid te dragen.”

Verder, zegt Siegmann, zullen we tegenover nieuwkomers uitgesprokener moeten worden in het verdedigen van wat Duitsers een *Leitkultur* noemen: de dominante cultuur. „Hier zijn man en vrouw gelijkwaardig, hier doen we niet aan nepotisme en cliëntelisme – ook al hoor je die verhalen weleens –, hier doet ieder individu ertoe, tot en

'Vanaf dag 1 met inburgering beginnen'

hebben over hun eigen bestaan, verlangen ook nog eens verantwoordelijkheid op zich te nemen voor hun omgeving? Siegmann: „Ja, met name bij de lagere middenklasse zit echt een probleem. Bij mensen die net iets meer verdienen dan het minimum, die geen sociale huurwoning meer hebben, die niks overhou-

den met: hier klinken op zondag de kerkklokken en pas recent gebedsoproepen uit de moskee. Dit alles heeft ons gevormd en maakt ons tot Nederlanders. We moeten daar veel duidelijker in zijn.”

Schandalen

Vereist dit niet ook een overheid, die het goede voorbeeld geeft, die betrouwbare diensten levert en duidelijke grenzen stelt? „Ja, daarom zijn die schandalen rond het UWV, de Belastingdienst en de energierekening zo fnuikend. Als burgers hun overheid niet kunnen vertrouwen, voedt dit het wantrouwen en de onzekerheid in de samenleving. Betrouwbaarheid is voor burgers veel belangrijker nog dan veiligheid. Misschien moeten we naar een kleinere overheid, met minder taken, maar die wel goed werk levert.”

Over de toekomst van de middenklasse in Nederland is Siegmann ondanks alles optimistisch. „De middenklasse, dat is hoe wij zijn als Nederlanders, het is de motor van onze samenleving. Die cultuur, die manier van leven, is zo sterk. Die *Leitkultur* hoeven we niet eens te bepleiten, die is er al. Het enige is, dat we die niet opzij moeten schuiven.”